

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Географічний факультет
Кафедра геодезії та картографії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана
з навчальної роботи

« 30 » _____ 20 19 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Охорона земель та моніторинг

для студентів

галузь знань **19 Архітектура та будівництво**
спеціальність **193 Геодезія та землеустрій**
освітній рівень **магістр**
освітня програма **Землеустрій та кадастр**
вид дисципліни **Обов'язкова**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	<u>2019/2020</u>
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: **Тітова Світлана Вікторівна**, кандидат географічних наук, доцент кафедри геодезії та картографії, доцент

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2019

Розробник: Тітова Світлана Вікторівна, кандидат географічних наук, доцент кафедри геодезії та картографії, доцент

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри

(підпис)

(Даценко Л.М.)
(прізвище та ініціали)

Протокол № 1 від « 28 » 08 2019р.

Схвалено науково - методичною комісією географічного факультету

Протокол від « 30 » 08 2019 року № 5

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

(Запотоцький С.П.)
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

1. Мета дисципліни – ознайомлення студентів із сукупністю методів дослідження, які забезпечують вимоги використання земель за цільовим призначенням, ефективним та раціональним використанням земельних ресурсів та їх моніторинг в Україні.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

- .1) успішне опанування дисциплін: «Топографія», «Вища геодезія», «Математична обробка геодезичних даних», «Фотограмметрія», «Дистанційне зондування Землі», «Картографічного методу дослідження», «Основи землевпорядкування та кадастру», «Земельного права»;
- .2) знання теоретичних основ математики, статистики, теорії ймовірності, інженерної та комп'ютерної графіки;
- .3) володіння елементарними навичками математичного моделювання, прогнозування; знаннями геоінформаційних систем.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Надається характеристика поняття землі як об'єкту природи та елемента довкілля, визначається важливість та значення правової охорони земель, а також висвітлюються деякі організаційно-правові заходи охорони земель, що використовуються у державі. Висвітлюється поняття категорій земель України, визначається правовий режим земель сільськогосподарського призначення, пріоритетність їх надання, а також права та обов'язки сільськогосподарських землекористувачів відповідно до чинного земельного законодавства. Стисло розкриваються особливості правового регулювання земель інших категорій. Розкриваються поняття охорони та раціонального використання земельних ресурсів з метою їх збереження, визначається, що вплив на погіршення стану земель, особливо сільськогосподарського призначення, визначає мету землеохоронних заходів, акцентуючи увагу на правовому забезпеченні охорони землі. Підкреслюється особлива роль землеустрою та державного земельного кадастру, щодо здійснення з метою забезпечення раціонального використання та охорони земель, а також державної реєстрації, обліку кількості та якості земельних ділянок, бонітування ґрунтів. Звертається увага на функції юридичної відповідальності в сучасних умовах. Розглядаються основні поняття та положення, зокрема нормативні документи тз стандартизації та нормування в галузі охорони земель.

4. Завдання вивчення дисципліни полягає у формуванні в студентів цілісної системи знань щодо методології та організації охорони земель та моніторингу в Україні. В результаті вивчення дисципліни студенти повинні засвоїти елементи дослідницької діяльності, принципи організації, методику й технології проведення охорони земель та моніторингу, навчитися проводити авторські дослідження і, зокрема, в частині збору інформації, теоретичних посилок та робочих гіпотез, зокрема:

- ознайомити студентів з організаційно-правовими заходами охорони земель, що використовуються у державі;
- ознайомити студентів з наслідками впливу на погіршення земель, особливо сільськогосподарського призначення, деградації ґрунтів, ерозії, діагностичними критеріями деградації ґрунтів.
- ознайомити студентів з методами здійснення земельного контролю, а також органами, що його здійснюють та їх вповноваження.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та / або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Поняття та значення правової охорони земель, регулятивних та охоронних правовідносин, організаційно-правових заходів охорони земель та моніторингу	лекція		4%
1.2	Поділ земель на категорії відповідно до їх цільового призначення; пріоритетність земель сільськогосподарського призначення та особливості їх правового режиму.	лекція	бліц опитування, виконання презентації, дискурс.	4%
1.3	Характеристика кожної з категорії земель; в яких випадках і з якою метою надаються земельні ділянки тієї чи іншої категорії; вимоги щодо використання земель за цільовим призначенням та якими нормативними актами регулюється порядок надання та використання земель кожної конкретної категорії	лекція, практичне заняття		4 %
1.4	Знати загальнодержавні та регіональні програми використання та охорони земель, документацію із землеустрою в галузі охорони земель та моніторингу	лекція		4 %

1.5	Знати основні напрямки охорони земель сільськогосподарського призначення, акти нормативно-правового регулювання охорони земель та заходи, які застосовуються для охорони та моніторингу земель	лекція, практичне заняття	бліц опитування, виконання презентації, дискурс.	4%
1.6	Знати значення землеустрою для раціонального використання земель, якими органами здійснюється землеустрій та розумітися на складових частинах державного земельного кадастру	лекція		4 %
1.7	Знати поняття державного контролю, його сутності та значення у процесі державного управління земельним фондом та методи його здійснення	лекція, практичне заняття		4%
1.8	Знати основні правові поняття та категорії інституту юридичної відповідальності за порушення земельного законодавства	лекція, аналітична робота		4 %
1.9	Знати сутність поняття стандартизації в галузі охорони та моніторингу земель, поняття нормування та, що відноситься до організаційно-правових заходів охорони земель та моніторингу	лекція		4%
1.10	Знати поняття «забруднення», «псування»; правове регулювання забруднених земель та кримінальну відповідальність за забруднення земель	лекція, практичне заняття, аналітична робота		4 %

1.11	Знати положення про деградацію земель; види деградації	лекція		4 %
1.12	Знати про інтенсивність ерозії та діагностичні критерії деградації ґрунтів	лекція, практичне заняття		4 %
2.1	Вміти давати оцінку правовій охороні землі; розрізняти організаційно-правові заходи охорони земель; давати характеристику діяльності державних органів, що здійснюють організаційно-правові заходи охорони земель	аналітична доповідь, дискус	Виконання аналітично-розрахункових робіт та виконання самостійних робіт по варіантах	до 12%
2.2	Вміти розрізняти категорії земель відповідно до їх цільового призначення, визначати правовий режим земель; визначати склад земель окремих категорій; застосовувати положення нормативно-правових актів для регулювання використання кожної категорії земель на практиці	аналітична доповідь, дискус		
2.3	Розрізняти поняття охорони та раціонального використання земель; визначати особливості охорони та раціонального використання земель сільськогосподарського призначення; застосовувати набуті знання у практичній діяльності	доповідь, дискус		
2.4	Давати характеристику складовим частинам державного земельного кадастру; застосовувати нормативно-правові акти, що регулюють питання землеустрою та державного	доповідь, дискурс		

	кадастру щодо питань щщщрони земель та моніторингу на практиці			
2.5	Вміти охарактеризувати контроль за використанням та охороною земель; розрізняти повноваження органів, що здійснюють контроль за використанням земель; давати визначення методів контролю, як засобів його здійснення	доповідь, дискурс	презентація, дискурс,	
2.6	Давати визначення основних категорій інституту юридичної відповідальності за порушенням земельного законодавства	доповідь, дискурс		до 15%
3	комунікація: вироблення у студентів практичних навиків з охорони та моніторингу земель, дослідження і групового вирішення актуальних проблем із застосуванням відповідних методів та орієнтування у чинному законодавстві України стосовно юридичної відповідальності за порушення земельного законодавства , а також орієнтування у сучасних проблемах розвитку інституту юридичної відповідальності за порушення, забруднення, деградацію та ерозію земель.	Самостійна робота, презентація результатів	презентація, дискурс	до 5%

4	автономність та відповідальність: продемонструвати розуміння особистої відповідальності за професійні та управлінські рішення, надані рекомендації, які можуть впливати на проведення охорони та моніторингу земель.	аналітична доповідь, дискусія,	презентація, дискурс, іспит.	до 20%
---	--	--------------------------------	------------------------------	--------

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	3	4		
Програмні результати навчання (назва)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	1	2	1	2	3	4	5	6	3	4	
знати нормативно-правові засади забезпечення питань раціонального використання, охорони, обліку та оцінки земель на національному, регіональному, локальному і господарському рівнях, процедур державної реєстрації земельних ділянок, інших об'єктів нерухомості та обмежень у їх використанні	+	+	+						+										+		
використовувати методи збирання інформації в галузі геодезії і землеустрою, її систематизації і класифікації відповідно до поставленого проектного або виробничого завдання		+												+						+	+
використовувати геодезичне і фотограмметричне обладнання і технології, методи математичного оброблення геодезичних і фотограмметричних вимірювань				+											+		+				
використовувати методи і технології землевпорядного проектування, територіального та господарського землеустрою, планування використання та охорони земель, кадастрових знімачів та ведення державного земельного кадастру					+	+				+	+	+	+								
розробляти проекти землеустрою, землевпорядної і кадастрової документації та документації з оцінки земель, складати карти і готувати кадастрові дані із застосуванням комп'ютерних технологій, геоінформаційних систем і цифрової фотограмметрії						+			+								+				

При простому розрахунку отримаємо:

	Семестрова кількість балів	ПМКР	Іспит	Підсумкова оцінка
Мінімум	24	12	24	60
Максимум	35**	25	40	100

7.2. Організація оцінювання:

Оцінювання здійснюється впродовж семестру усіх видів робіт, включаючи і самостійну роботу та виконання індивідуальних завдань: у терміни – 1- 4 теми – до 10 жовтня, 5-9 теми – до 25 листопада, дослідницько-аналітична робота здається до 30 листопада; захист – презентація результатів дослідницько-аналітичної роботи здійснюється на передостанньому тижні навчання. *За роботи, подані не в зазначений термін, відмінується по 2 бали за кожен день прострочки.*

Шкала відповідності

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

**СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЗАНЯТЬ**

Теми	Кількість годин		
	Лекції	Практ.	С/Р
ЧАСТИНА 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВЕДЕННЯ КАДАСТРУ			
Тема 1. Земля як складова навколишнього природного середовища та об'єкт правової охорони	2	4	10
Тема 2. Правовий режим земель сільськогосподарського призначення та інших категорій	2		10
Тема 3. Охорона та раціональне використання земель, як основна умова їх збереження	2	4	10
Тема 4. Правове регулювання землеустрою та ведення державного земельного кадастру, як засобів ефективного та раціонального використання земельних ресурсів	2		10
ЧАСТИНА 2. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВЕДЕННЯ КАДАСТРУ			
Тема 5. Розробка загальнодержавних і регіональних програм використання та охорони земель, документації із землеустрою в галузі охорони та моніторингу земель	2	4	10
Тема 6. Державний контроль за використанням та охороною земель в Україні	2		10
Тема 7. Юридична відповідальність за порушення земельного законодавства	2	4	10
Тема 8. Стандартизація і нормування в галузі охорони та моніторингу земель	2		
Тема 9. Забруднення земель та норми щодо деградації земель	2		10
Підсумкова модульна контрольна робота		2	
Консультації з плану			4
ВСЬОГО	18	18	84

Загальний обсяг **120 год.**, в тому числі:

Лекції – **18 год.**

Практичні заняття – **18 год.**

Консультації – **4 год.**

Самостійна робота - **80 год.**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Аніщенко В.О., Боровий В.О. Моніторинг і охорона земель: Навч.посіб.- К.: КНУБА, 2003.-176 с.
2. Бакка М.Т., Стрельченко В.П., Божок П.Т. Основи ведення сільського сподарства та охорона земель: Навч. Посіб. - Житомир: ЖІТІ, 2000. - 366 с.
3. Борець Я.В. Контроль як функція управління// проблеми правознавства та правоохоронної діяльності: ЗБ. Наук. Ст. - 2002. - № 1. - С. 88-93
4. Борисова В.А. Раціональне землекористування в умовах реформування земельних відносин//Матеріали Міжнародної наукової конференції. В 2-х част. - К.: НАН України, Рада по вивченню продуктивних сил України. - 2000. - Ч. 2. - С. 56-58
5. Величко О.М., Зеркалов Д.В. Екологічне управління: Навч.посіб.-К.: Науковий світ, 2001. - 193 с.

6. Волошин Г.О. Наукові основи раціонального використання земель та виведення з інтенсивного обробітку деградованих і малопродуктивних земель// Землевпорядний вісник. - 2002.- № 3.- С. 33-37
7. Гончарук С.Т. Суб'єкти адміністративного права України: Навчальний посібник.- К., 1995
8. Гавриш Н.С. Ґрунти як об'єкт правової охорони // Вісник Львівського ун-ту: Сер. Юридична.-Вип. 35. - Львів, 2000. - С. 346-349
9. Горлачук В.В., В'юн В.Г., Сохнич А.Я Управління земельними ресурсами: Навч. Посібник /За ред. В'юна. - Миколаїв: В-во МФ НаУКМА, 2002. - 316 с.
10. Дмитренко І.А. Екологічне право України: Підручник.-2-е вид., переробл. та допов. - К.: Юрінком Інтер, 2001. - 352 с.
11. Забарний Г.Г., Калюжний Р.А., Шкарупа В.К. Адміністративне право України: Навчальний посібник. - К.: Вид. Паливода А.В., 2003.
12. Закон України „Про землеустрій” // Земельне законодавство України: Зб. нормат.-прав. актів. – К.: Істина, 2004. – 320 с.
13. Закон України „Про землеустрій”, № 858-IV від 22.05.2003 р.
14. Згуровский М.З., Панкратова Н.Д. Системный анализ: проблемы, методология, приложения.- К.Наукова думка,2005.743 с.
15. Земельний Кодекс України: Закон України від 25.10.2001 № 2768-III.
16. Іванух Р.А. Охорона і раціональне використання природно-ресурсного потенціалу сільського господарства. - К.: Урожай, 1985.-127 с.
17. Качинський А.Б. Екологічна безпека України: системний аналіз перспектив покращення. - К.2001.- 310 с.
18. Класифікатор об'єктів адміністративно-територіального устрою України. ДК 014-97. Том 1 // К.: Держстандарт України, 1997. – 383 с.
19. Корнілов Л.В., Черняга П.Г. Проблеми і напрями розвитку сучасного землеустрою // Землевпорядний вісник. – 2004. – №1. – С.14-19.
20. Лугіна В.И. Еколого-економічні проблеми сільськогосподарського землекористування. - К.: 1998- 168 с.
21. Правові основи майнових і земельних відносин:Навчальний посібник/кол.авт; За заг. Ред. В.М. Єрмоленка. - К.: Магістр - ХХІ сторіччя, 2006. -384 с.
22. Сівак В.К., Солодкий В.Д. Природоохоронне інспектування: Навч. Посіб. -Чернівці: зелена Буковина, 2003. - 200 с.
23. Тітова С.В. Землі сільськогосподарського призначення - особливий об'єкт правової регламентації//Вісник Львівського ун-ту. - Львів, 2005. - Вип.34.- С. 240-250
24. Эффективность использования и охраны земель./Под ред. В.М. Москаленко - К.: Урожай, 1983.- 88с.
25. Янчук В.В. Правова охорона земель сільськогосподарського призначення.- К.: Урожай, 1987. - 180 с.

Додаткова:

26. Водний кодекс України від 06.06.1995 р. 213/95/-ВР// ВВР України. - 1995. - №24. - С.189
27. Державний кадастр природних лікувальних ресурсів, затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 26.07.2001 р. № 872 // Офіційний вісник України. - 2001.-№ 31.- С. 86
28. Загальнодержавна програма розвитку водного господарства, затверджено Законом України від 17.01.2002 р. // ВВР України. - 2002 - №25. - С. 172
29. Загальнодержавна програма формування Національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки, затверджено Законом України від 21.09. 2000 р. №1989-3 // ВВР України. - 2000. - № 47. - С.405

30. Закон України «Про Загальнодержавну програму поводження з токсичними відходами» від 14.09. 2000 р. № 1947-III//ВВР України.-2000 р. - № 44.- С.374
31. Закон України «Про відходи» від 05.03.1998 р. № 187/98-ВР// Програмний комплекс «Сксперт-юрист». -2004. - лютий
32. Закон України «Про видобування і переробку уранових руд» від 19.11. 1997 р. № 645/97-ВР // ВВР України. - 1998. - № 11-12.- С. 39
33. Закон України «Про генеральну схему планування території України» від 07.02.2002 р. // ВВР України. - 2002. - № 30. - С. 204
34. Закон України «Про державний контроль за використанням та охороною земель» від 19.06.2003 р. № 963-IV//ВВР України. - 2003.- № 39.- С7 350
35. Цивільний кодекс України, № 435-IV від 16.01.2003 р.
36. Черняга П., Лагоднюк О., Поладич М. Прибудинкові території: проблеми та шляхи їх вирішення // Сучасні досягнення геодезичної науки та виробництва. – Зб.наук.праць. Львів, Ліга-Прес, 2005.- С. 357-361.
37. Черняга П., Мельничук О., Німкович Р. «Землеустрій як засіб збалансованого розвитку території» // Сучасні досягнення геодезичної науки та виробництва. – Львів, 2007 (I Вип.). – с. 244-248
38. Черняга П.Г., Корнілов Л.В., Мельничук О.Ю. Ще раз про землеустрій // Сучасні досягнення геодезичної науки та виробництва: зб. наук. праць. – Львів: 2005. – С.336-345.
39. Черняга П.Г., Мельничук О.Ю. Землеустрій і кадастр як інструмент управління земельними ресурсами // Сучасні досягнення геодезичної науки та виробництва: зб. наук. праць. – Львів: 2006. вип.2(12) – С.65-67.
40. Черняга П.Г., Янчук Р.М., Третяк К.Р. Організаційні та технологічні недоліки графічної частини АСВДЗКУ // Сучасні досягнення геодезичної науки та виробництва: зб. наук. праць. – Львів: 2006. вип.2(12) – С.68-70.